

Rozszerzenie tekstowe koncepcji zawartej w filmie o pieniądzu równoległym.

1. Światowy system finansowy

W roku 1974 w Bazylei spotkali się szefowie pięciu największych banków centralnych. Na spotkaniu podjęto decyzję o tym, jak funkcjonować ma światowy system finansowy po likwidacji parytetu złota. Kolejne zmiany w składzie uprzywilejowanych banków centralnych doprowadziły do sytuacji obecnej, która w ujęciu popularnym wygląda następująco:

Pięć banków centralnych uzyskało dostęp do drukarek, czyli do emisji pieniądza papierowego i elektronicznego. Są to banki centralne krajów posiadających następujące waluty: **dolar amerykański, euro, yuan chiński, funt brytyjski i jen japoński**. Waluty te tworzą tzw. **koszyk walut**. Dodatkowo, uprawnienia do drukowania uzyskał Centralny Bank Szwajcarii (**frank szwajcarski**).

Pozostałe państwa, które chcą korzystać z dobrodziejstw wymiany walutowej, tzn. uczestniczyć w globalnym rynku, muszą zgodzić się na tak zwaną **wymienialność**. Oznacza to obowiązek posiadania **rezerw walutowych** (rezerwy wyłącznie z koszyka walut) przez banki centralne tych krajów.

Kraje mające monopol na emisję pieniądza już na starcie znalazły się na uprzywilejowanej pozycji. Dzięki temu mogą one osiągnąć **szybszy rozwój gospodarczy i korzystniejsze warunki wymiany handlowej kosztem pozostałych uczestników gospodarki światowej**.

Wymienialność zakłada, iż emisja (druk) walut narodowych może odbywać się **tylko pod kontrolą posiadaczy drukarek** i w ilości przewidzianej jedynie przez specjalne **samo-wybijające się gremia**.

Zatem każda waluta spoza koszyka walut jest rodzajem „żetonu” tj. **pieniędzem niesuwerennym**, wydawanego pod zastaw rezerw walutowych zgromadzonych przez te kraje. Czym jest żeton? Żeton jest znakiem używanym do gry w kasynach. Kasyna mają obowiązek wymienić żetony na pieniądze na każde żądanie właściciela żetonów. Podobnie jest z krajami posiadającymi waluty niesuwerenne („żetony”). Na każde żądanie mają one obowiązek wymiany tych walut na pieniądze z koszyka. Kasyno musi dysponować odpowiednią ilością gotówki przeznaczoną na wykup żetonów. Podobnie dzieje się w krajach posiadających waluty spoza koszyka - muszą one dysponować odpowiednimi rezerwami walutowymi.

Wymienialność walut krajowych polega na jednostronnym zobowiązaniu ich emitentów, iż każdy narodowy znak pieniężny (żeton) będzie mógł być w dowolnej chwili wymieniony na walutę pochodzącą z koszyka.

W tej sytuacji międzynarodowe rynki finansowe mogą skutecznie kształtować nie tylko kursy walut narodowych, ale także wpływać na wielkość zasobów będących rezerwami

walutowymi. **Wszystkie pozostałe wymienialne waluty narodowe nie są i nie mogą być w tym systemie finansowym walutami suwerennymi.**

Warto zaznaczyć, że obecny system określania kursów walut oparty przede wszystkim na prognozach agencji ratingowych i giełdowej grze spekulacyjnej wzmacnia gospodarkę rozwiniętą, niszcząc słabe, np. przez wykup majątków za bezcen, wykorzystywanie taniej siły roboczej, migracji zarobkowej, której przyczyną są różnice kursowe, itp.

2. Miejsce NBP w światowym systemie finansowym

NBP jest centralnym bankiem Polski, którego zadania określa z jednej strony Konstytucja, z drugiej strony – ustawa o Narodowym Banku Polskim. NBP jest instytucją niezależną od rządu i Parlamentu, choć Parlament wybiera Prezesa NBP. Jego głównym zadaniem jest czuwanie, by nikt nie „psuł” polskiej waluty. NBP odpowiada za realizację tzw. celu inflacyjnego poprzez wpływanie na spowolnienie lub wzmożenie akcji kredytowej. To zadanie jest regulowane stopami procentowymi NBP.

Polityka NBP jest jednak zawodna, szczególnie w okresach jakichkolwiek zawirowań w gospodarce światowej. Zachowania tzw. inwestorów na rynkach światowych mogą spowodować zachwianie kursu złotego. Podraża to import, co wpływa na podwyższenie kosztów utrzymania rodzin, a zatem na inflację.

3. Istnienie rynków równoległych: gospodarki realnej i rynków finansowych

W obecnym świecie funkcjonują dwa wzajemnie wpływające na siebie rynki: **rynk finansowe** i **rynek realnej gospodarki**. Suma ilości pieniądza krążącego w obrocie finansowym i obrocie gospodarczym nie jest znana, ponieważ trwa nieustanna, niekontrolowana kreacja nowego pieniądza dłużnego, przeznaczonego na pokrycie odsetek. Znana jest jedynie ilość pieniądza znajdująca się w obrocie bankowym, tzn. pieniądz stanowiący składnik aktywów (majątku) wszystkich banków komercyjnych wchodzących w skład światowego systemu. **Nieznana jest jednak ilość pieniądza krążącego na rynkach finansowych (funduszach, giełdach i w szarych strefach).**

W literaturze przedmiotu rozróżniamy dwa pojęcia związane z pojawianiem się nowego pieniądza: **emisja** i **kreacja**. Emisja dotyczy tworzenia nowego pieniądza przez banki centralne (dolar amerykański, euro, funt brytyjski, juan, jen) oraz centralny bank Szwajcarii (frank szwajcarski).

Termin “kreacja” dotyczy tworzenia pieniądza przez banki komercyjne. Na podstawie dźwigni finansowych systemu światowego (lewarów), banki te kreują **pieniądz dłużny**.

Równoległe istnienie rynku gospodarki realnej i rynku finansowego powoduje stały odpływ pieniądza z gospodarki realnej na rynki finansowe. W efekcie, praca ludzka,

zamiast służyć poprawie życia każdego człowieka, zostaje zagrabiana przez nielicznych “rekinów finansowych”

4. Struktura pieniądza krążącego w gospodarce

Szacuje się, że w realnej gospodarce **przeszło 85% krążącego pieniądza to pieniądz dłużny**, czyli pieniądz tworzony (produkowany) i częściowo unicestwiany przez banki komercyjne.

Podsumowując: **pieniądz, będący pośrednikiem wymiany towarowej oraz inwestowania i spekulacji na rynkach finansowych, tworzony jest głównie przez światowy system banków komercyjnych.**

Obecnie świat zaczyna dojrzywać do pozbawienia banków komercyjnych możliwości kreowania pieniądza dłużnego. W języku ekonomistów oznacza to przejście z systemu rezerwy częściowej na rezerwę stuprocentową.

5. Odsetka mechanizmem mnożenia pieniądza

W literaturze przedmiotu funkcjonuje doktryna; iż „pieniądz powinien pracować”. Realizacja tej zasady powoduje, że „pieniądz rodzi pieniądz”. To niekontrolowane namnażanie się pieniądza można porównać do raka - raka toczącego gospodarkę światową.

Splata odsetek następuje zawsze z nowo powstałego pieniądza dłużnego. W ten sposób pieniądz dłużny mnoży się w postępie geometrycznym, a jego ilość pozostaje poza wszelką kontrolą.

Pieniądz traktowany jest jak towar, ale towar o specyficznych cechach. Towar ten nie ulega degradacji, nie ulega starzeniu i nie traci na wartości nominalnej, jak żaden inny towar na świecie.

Uznanie pieniądza za symbol (lub narzędzie), a nie jak dotąd - za towar, pozwala stworzyć koncepcję **pieniądza jako medium**, pozbawionego wewnętrznych sprzeczności, o których mowa poniżej.

6. Sprzeczne funkcje pieniądza

W literaturze wyróżnia się cztery podstawowe funkcje pieniądza:

- pośrednika wymiany
- miernika wartości
- tezauryzacyjną (oszczędzanie)
- społecznego podziału pracy

Trzecia funkcja stoi w sprzeczności z pozostałymi. Ta sprzeczność jest szczególnie widoczna pomiędzy funkcją pośredniczenia i funkcją oszczędzania. To samo medium nie może pełnić w sposób właściwy sprzecznych funkcji. Jeśli na skutek oszczędzania wycofujemy z obiegu określoną ilość pośrednika, to musi to doprowadzić do zmniejszenia rotacji i spowolnienia obrotu gospodarczego, a zatem nie służy rozwojowi gospodarstwu (intensyfikacji wymiany dóbr).

Podsumowując, **niedobór pieniądza w obrocie lub spowolnienie szybkości obrotu, jest podstawową przyczyną powstawania cyklicznych kryzysów gospodarczych i głodu monetarnego.**

7. Luka nabywczą.

Przeszło połowę polskiego PKB stanowi konsumpcja, czyli zakupy gospodarstw domowych. Równocześnie wiemy, iż dochody gospodarstw domowych starczą jedynie na 35% do 54% naszych wydatków konsumpcyjnych. Zatem istnieje dysproporcja pomiędzy dochodami gospodarstw domowych a wartością konsumpcji. **Tę lukę nabywczą ludność uzupełnia m.in. kredytami.** Istnienie luki nabywczej, powodującej konieczność korzystania z kredytów. Antydotum to koncepcja tzw. podstawowego dochodu gwarantowanego (PDG). Dochód otrzymywany z tytułu PDG może skutecznie zlikwidować potrzebę zadłużania się.

8. Cykle koniunkturalne i nieuchronność kryzysów w kapitalizmie

Panuje powszechna opinia, poparta badaniami naukowymi, że w kapitalizmie cykle koniunkturalne są nieuchronne; że hossa musi przeplatać się z bessą. Te cykle, zdaniem naukowców, są niezależne od człowieka - stanowią realizację określonego prawa ekonomicznego. **Pogląd ten jest całkowicie mylny, ponieważ cykl jest zawsze wynikiem działania ludzkiego.** Głównym jego czynnikiem są decyzje banków centralnych dotyczące **podstawowych stóp procentowych.**

Niedawno podjęta przez FED decyzja o podwyższeniu stopy procentowej do 3% powoduje odpływ tzw. kapitałów portfelowych (giełdowych - spekulacyjnych) z rynków uznawanych za ryzykowne (tzw. rynki wschodzące) na rynek amerykański, z przeznaczeniem na zakup obligacji rządowych USA. Odpływ kapitałów osłabia waluty narodowe, co zaczyna tworzyć spiralę coraz silniejszego przemieszczania kapitałów pieniężnych z rynków uznanych za niepewne na rynki uznane za pozbawione ryzyka.

W związku z tym, banki centralne rynków wschodzących dla zatrzymania kapitałów pieniężnych są zmuszone podwyższyć własne stopy procentowe. Inwestor-spekulant na rynku wschodzącym będzie mógł zarobić więcej, ale uzna, iż ponosił będzie wyższe ryzyko. Efektem tych działań jest kurczenie się akcji kredytowej banków komercyjnych, zmniejszenie środków pieniężnych w obrocie i stagnacja lub recesja gospodarcza, wzrost bezrobocia, spadek konsumpcji, co daje dalsze pogłębianie recesji. Jest to dno cyklu koniunkturalnego, czyli dno bessy.

Niekiedy długotrwała bessa i brak przeciwdziałań doprowadzają do kryzysu. Warto jednak podkreślić, że nie jest to kryzys gospodarczy. Jest to zawsze **kryzys finansowy**, wywołany świadomie i celowo.

Podsumowując, żyjemy w świecie głębokiego rozwarstwienia ludzi i narodów. 99% populacji znajduje się w stanie ekonomicznego zniewolenia. Żyjemy także w epoce neokolonializmu, w której gospodarki słabe są coraz słabsze, a gospodarki rozwinięte - coraz silniejsze.

9. Wiedza akademicka a obserwacja.

Baczny obserwator życia gospodarczego w Polsce i na świecie, jeśli zdoła wyzwolić się ze stereotypów myślowych w rodzaju:

„dodruk pieniądza powoduje inflację”,

Jest to nieprawda z dwóch powodów.

1. Obecnie żyjemy w epoce obfitości dóbr. Odwrócone zostało prawo popytu i podaży. Obecnie rządzi popyt. To producent i usługodawca zabiega o konsumenta i klienta (reklama). Przy dodruku pieniądza konsumenci głównie wydadzą je na wzajemne usługi, które nie są inflacyjne a producenci zwiększa produkcję.

2. To zachowania tzw. inwestorów na światowych rynkach powoduje zachwianie kursu np. złotego. Podraża to import, co wpływa na podwyższenie kosztów utrzymania rodzin, a zatem na inflację.

„długi trzeba spłacać”,

Pod warunkiem, że nie są mafijnym haraczem a obecnie długi państw i jego obywateli mają właśnie taki charakter. Są to tzw. długi haniebne.

„budżet państwa nie można wydawać więcej niż się zarabia”,

Może, jeśli jego bank centralny ma przywilej emisji pieniądza. Nie powoduje to inflacji, patrz wyżej.

„budżet państwa jest jak gospodarstwo domowe”,

To podstawowy błąd, ponieważ budżet państwa najpierw wydaje wyemitowany pieniądz potem zarabia np. poprzez ściągane podatki.

„pieniądz musi pracować”,

Nie musi i nie powinien, bo pieniądz nie powinien być towarem a jedynie miernikiem wartości.

„odsetek jest wynagrodzeniem za wyrzeczenie się konsumpcji”,

Nieprawda bo najbogatsi nie wyrzekają się konsumpcji. Lichwa to pobieranie odsetek za udzielenie kredytu jak i za lokatę.

Należy więc stwierdzić, że funkcjonujące w nauce akademickiej **reguły ekonomiczne stały się anachroniczne. Ta sytuacja wymaga zmiany paradygmatów obowiązujących w naukach społecznych i ekonomii.**

W obecnie obserwowanej przez każdego **epoce obfitości dóbr**, nauka i prawo wciąż posługują się zasadami i teoriami z minionej epoki – **epoki niedoboru**.

Celem nauk ekonomicznych stały się wskaźniki i rankingi, które w fałszywym świetle przedstawiają faktyczny stan zadowolenia społeczeństw. Mityczne PKB zastąpiło prawdziwy cel nauk społecznych, którym jest **poprawa standardu życia każdego człowieka**. Nie istnieje więc PKB per capita. Naukowcom i ekspertom warto byłoby przypomnieć, co powinno być celem nauk ekonomicznych.

10. Polska pionierem dwuwalutowości.

Stopień skomplikowania obecnego światowego systemu finansowego wskazuje, iż jesteśmy prawdopodobnie w przededniu katastrofy. Wprowadzenie do obiegu **pieniądza równoległego** może zapewnić bezpieczeństwo finansowe i zagwarantować ciągłość procesów gospodarczych w Polsce. Pieniądz równoległy będzie **bezodsetkowy i niewymienialny**, zatem, jako pieniądz nieoprocentowany będzie chętniej wydawany, będzie szybciej rotował i nie będzie oszczędzany. Zasilenie gospodarki nawet w niewielką ilość tego pieniądza, dzięki szybkości jego krążenia, skutecznie pobudzi gospodarkę.

Skutki gospodarcze będące następstwem wprowadzenia pieniądza równoległego wynikają z jego cech:

- **Suwerenność** - ilość i wartość pieniądza zależy od emitenta, którym jest Narodowy Bank Polski lub instytucja przez niego wyznaczona. Pieniądz równoległy nie podlega ograniczeniom emisyjnym, takim jak PLN, tzn. nie musi mieć zabezpieczenia w rezerwie walutowej. Ten pieniądz funkcjonuje niezależnie od światowego systemu finansowego, w tym bankowego.
- **Bezodsetkowość** – pieniądz przestaje mieć charakter towaru, bowiem odsetka jest ceną pieniądza. Pieniądz nie mnoży się, a więc zmniejsza skłonność do oszczędzania, dzięki czemu rośnie szybkość jego obiegu w gospodarce. W efekcie zwiększa się konsumpcja, **szczególnie w zakresie usług**, a zatem następuje poprawa jakości życia każdego człowieka.
- **Niewymienialność** – oznacza, iż pieniądz równoległy nie może być wymieniony ani na PLN, ani na waluty innych krajów. Natomiast możliwe byłoby nabywanie waluty równoległej za PLN-y w stosunku 1:1. Ta cecha pieniądza równoległego sprzyja

tworzeniu krajowej gospodarki samowystarczalnej. Pobudza eksport, a przeciwdziała importowi.

- **Krajowy** - pieniądz równoległy służy jako środek płatniczy na całym obszarze kraju i jedynie na terenie kraju. Dopuszczalne jest jednak zawieranie umów bilateralnych (dwustronnych), w których środkiem rozliczeniowym we wzajemnej wymianie handlowej może być pieniądz równoległy.

Atrakcyjność pieniądza równoległego można zwiększyć poprzez wprowadzenie zasady opłacania podatków także w tym pieniądzu.

Specyfika pieniądza równoległego stwarza szczególne warunki dla rozwoju gospodarczego. Pobudza lokalną gospodarkę oraz zmniejsza koszty produkcji towarów i usług w części dotyczącej odsetek i transportu. Te oszczędności w kosztach pozwalają na wypłatę wyższych wynagrodzeń.

Wprowadzenie pieniądza równoległego nie burzy istniejącego stanu rzeczy. W obrocie gospodarczym i bankowym w dalszym ciągu i na obecnych zasadach funkcjonował będzie PLN.

Jeśli za przykładem Polski, inne narody wprowadzą u siebie **system dwuwalutowy**, to gospodarka światowa stanie się odporna na wszelkie załamania rynków finansowych, w tym giełd. W momencie gdy pieniądz równoległy stanie się pieniądzem pierwotnym w krajach, które go wprowadzą, obecny niesprawiedliwy i destrukcyjny system finansowy zostanie samoistnie wyparty. Tym samym znikną najgorsze jego cechy: odsetkowość i metoda arbitralnego ustalania różnic kursowych walut.

W skali globalnej pieniądz równoległy doprowadzi do zlikwidowania nadmiernych różnic dochodowych, da poczucie bezpieczeństwa materialnego, ograniczy zachłanność i chęć gromadzenia dóbr „na czarną godzinę”. Świat odejdzie od rabunkowej gospodarki zasobami naturalnymi i od spowodowanego pogonią za zyskiem planowego postarzania produktów. Człowiek zostanie uwolniony od niewolniczej pracy, która odtąd stanie się dla niego sposobem realizacji własnych talentów, pasji, zainteresowań.

W nowej rzeczywistości podstawowe ludzkie potrzeby będą w pełni zaspokojone. Nikt nie będzie głodny ani bezdomny. Stworzenie zewnętrznych warunków dla rozwoju człowieka spowoduje, że przestaniemy żyć w strachu – strachu przed wykluczeniem, strachu przed „czarną godziną”, strachu przed głodem. Współzawodnictwo zostanie zastąpione przez **współpracę**, egoizm przez **emпатиę**, a pogoń za pieniądzem przez **dążenie do samorealizacji**.

11. Dwuwalutowość a nauka

Idea dwuwalutowości nie jest nowa. Opracowana została teoretycznie i sprawdzona praktycznie. Za twórcę tej koncepcji uznaje się Silvio Gesella. Jego teorię praktycznie wdrożono w 1932 roku w miasteczku Worgl. Osiągnięcia naukowe Gesella zostały dostrzeżone przez Johna Maynarda Keynesa, który w swojej podstawowej pracy pt. "Ogólna teoria zatrudnienia i procentu" w rozdziale 23 z aprobatą wypowiedział się o tych dokonaniach. System dwuwalutowości proponowany przez Nawigatorów uwzględnia dwa zastrzeżenia Keynesa zawarte w ocenie prac Gesella. Zastrzeżenia Keynesa odnosiły się do proponowanego przez Gesella ujemnego oprocentowania oszczędności oraz zmian w płynności środków płatniczych.

12. Dwuwalutowość w ujęciu Nawigatorów

Wprowadzenie pieniądza równoległego nie zaburza obecnego systemu finansowego, ponieważ przyjmowanie zapłaty w pieniądzu równoległym jest dobrowolne. Brak obowiązku akceptacji pieniądza równoległego przez sprzedającego oznacza, iż wprowadzenie dwuwalutowości według tej koncepcji nie narusza ani prawa unijnego ani prawa krajowego. Koncepcja Nawigatorów uwzględnia zastrzeżenia Keynesa, ponieważ nie przewiduje ujemnego oprocentowania depozytów, a po drugie zachowuje dotychczasową płynność pieniądza dzięki wprowadzeniu nowego systemu finansowego obok aktualnie istniejącego.

Opracowanie: **Nawigatorzy Jutra** z uzupełnieniami **Narodowego Instytutu Studiów Strategicznych**